METSÄTALOUS

Rehevän maan päätehakkuumännikössä voi olla pelkkää kuitupuuta tarjolla. **HANKINTAESIMIES HANNU ALA-KAPEE, VERSOWOOD**

Luvaton pakurinkeräys sapettaa maanomistajia

Tuntematon mies sahasi pakurin Eero Heikkilän pihakoivusta Hausjärvellä. Ympäristöministeriön linjauksen mukaan pakurin keruu ei kuulu jokamiehenoikeuksiin.

Kanta-Hämeessä maanomistajat ovat närkästyneet alueella kiertelevistä miehistä, jotka etsivät koivun kyljissä kasvavaa pakuria.

Pakuri on käävän aiheuttama kasvannainen, jota myydään luontaistuotekaupoissa ravintolisänä. Internetissä sillä väitetään olevan lukuisia terveysvaikutuksia.

Lokakuussa hausjärveläisen maanviljelijän **Eero Heikkilän** pihaan parkkeerasi tumma auto, josta nousi ”vietnamilaisen näköinen” mies tikkaiden kanssa.

”Hän kerkesi sahata pakurin irti ennen kuin pakeni kuljettajan kanssa paikalta”, Heikkilä kertaa pöyristyneenä.

Asiasta oli puhetta metsänhoitoyhdistys Kanta-Hämeen valtuuston kokouksessa, ja saman auton oli nähty kiertelevän myös Riihimäellä.

Muutama viikko sitten huonosti suomea puhuvat miehet halusivat pakuria hausjärveläisen **Anna-Kaarina Jaakkolan** pihasta.

”Ärsyttää jatkuva kulkeminen. Tullaan ihan pihapiiriin kyselemään”, Jaakkola manaa.

Pakuri kuuluu puunomistajalle

Ylitarkastaja **Pekka Tuunanen** ympäristöministeriöstä tuomitsee pihapiiriin tunkeutumisen jo kotirauhan rikkomisena. Puun sahaaminen luokitellaan vahingonteoksi. Itse pakurin kerääminen on astetta mutkikkaampi asia.

”Kääpien kerääminen on sallittua, mutta pakuri ei ole käävän itiöemä. Tämänhetkinen käsitys on, että pakuri on osa puuta ja siten puunomistajan omaisuutta.”

Ympäristöministeriö linjaa, että pakurin keräämiseen olisi kysyttävä maanomistajan lupa. Suomessa kuitenkin lopulta tuomioistuin päättää, onko pakurin vieminen ilman lupaa rangaistava teko. Tuunasen mukaan yhtään pakurivarkautta ei toistaiseksi ole viety oikeuteen.

Tuunanen kertoo, että niin kerääjiltä kuin maanomistajilta tulee pakurikäävästä kymmenkunta soittoa vuodessa.

”Kerääjät väittävät, ettei pakurin irrottaminen vahingoita puuta ja että pakuri kasvaa muutamassa vuodessa takaisin.”

Tuunasen mukaan terveysbuumi on viime vuosina lisännyt intoa kaikkien metsästä saatavien luonnontuotteiden keräilyyn.

SUVI NIEMI

LAHOTTAJA

HEIKKI KIURU / KUVALIITERI

Musta, hiilimäinen pakuri on sienen aiheuttama kasvannainen.

Pakurikääpä (Inonotus obliquus)

Pakurikääpä on metsätaloudelle vahingollinen, yleinen koivun lahottajasieni.
Itiöt tunkeutuvat esimerkiksi pakkashalkeamista. Sienirihmasto leviää puun sisällä.
Puun runkoon alkaa kasvaa musta, pahkamainen ja hiiltyneen näköinen kasvain eli pakuri.
Sieni voi lahottaa puuta vuosikymmeniä, ja lopulta puu kuolee.
Yksivuotinen itiöemä muodostuu puun kuoltua kuoren alle ja repäisee tuohen halki.

KIMMO HAIMI

Eero Heikkilän perhe on hämmästynyt ja loukkaantunut, kun vieras porukka tuli autolla pihaan, kiipesi tikkaille, sahasi pakurin irti ja kaasutti tiehensä.

Terveysvaikutuksia ei tutkittu ihmisillä

Itseoppinut ravintoasiantuntija ja Pakurikääpä-kirjan kirjoittanut **Jaakko Halmetoja** on vakuuttunut pakurin terveyshyödyistä.

Hänen mukaansa pakuri sisältää ainesosia, jotka muun muassa torjuvat virustartuntoja, ehkäisevät tulehduksia ja hillitsevät syöpäsolujen kasvua. Hän viittaa lukuisiin tieteellisiin tutkimuksiin, joita on tehty lääkeaineopin, sienitieteen ja biokemian alalla.

Monissa yhteyksissä pakuria pidetään adaptogeenisenä eli rohtona, joka tasapainottaa elimistön toimintaa ilman haittavaikutuksia.

Suomessa pakurin terveysvaikutuksia ei tutki ainakaan Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Metsäntutkimuslaitos eikä VTT. Myöskään Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoissa ei ollut tietoa aktiivisista tutkimushankkeista.

Kliinisen farmakologian erikoislääkäri, dosentti **Veijo Saano** teilaa terveysväitteet.

”Tulokset tukeutuvat koeputki- ja eläinkokeisiin, eivät kliinisiin tutkimuksiin. Väitteiden todentaminen vaatisi pitkäkestoisia, laajalle ihmisjoukolle tehtyjä tutkimuksia.”

Saanon mukaan pakurin käyttöä puoltaa kansanperinne, mutta ei lääketiede.

Kulutustuotteilla satojen eurojen kilohinta

Pakurista voidaan valmistaa teetä, ja siinä on vieno suppilovahveron maku. Sota-aikana sitä kutsuttiin tikkateeksi ja käytettiin kahvin korvikkeena.

Evira sallii pakurituotteiden myynnin ravintolisänä. Esimerkiksi ekokauppa Ruohonjuuressa Helsingissä pakurijauheet ja -uutteet maksavat 200–1 000 euroa kilolta.

Halmetojan mukaan suurin osa pakurista tuodaan Venäjältä, mutta myös suomalaiset yksityishenkilöt ja metsurit ovat keränneet metsästä pakuria. Kuivatusta pakurikilosta maksetaan kerääjälle noin 50 euroa.

Keräystä on yritetty organisoida ainakin Etelä–Pohjanmaalla. Vuonna 2010 seinäjokinen Foodwest Oy ilmoitti metsänhoitoyhdistys Lakeuden jäsenille ostavansa tuoreita pakurimöykkyjä 20 euron kilohinnalla. Vain muutama metsänomistaja innostui silloin keräyksestä.

Foodwestin hankkeessa suunniteltiin myös pakurikäävän koeviljelyä. Hanke kuitenkin lopetettiin viime vuonna, kun Evira kielsi pakurin myynnin elintarvikkeena eikä tuotetta yhtiön mukaan voinut kaupallistaa.

”Jos valmistaja haluaisi myydä pakuria elintarvikkeena tai sen osana, heidän on käynnistettävä laaja prosessi uuselintarvikeasetuksen mukaisen ravintoluvan saamiseksi”, ylitarkastaja **Sanna Viljakainen** Evirasta toteaa.

Eilen torstaina Evira ilmoitti, että suomalaisen Nativean Oy:n valmistuttama Pakurijuoma on vedetty markkinoilta, sillä juomassa vuorokausiannos on huomattavasti suurempi kuin ravintolisissä.

SUVI NIEMI

KARI SALONEN

Kerääjälle maksetaan kuivatusta pakurista noin 50 euroa kilolta.

Vapo suunnittelee Kemin tehtaan ja rahan haku alkaa

Vapo on päättänyt tehdä tehdassuunnitelman Kemin Ajokseen nousevasta biojalostamosta ensi vuonna.

”Suunnitelman valmistuttua voimme aloittaa rahoituksen haun. Konsultti etsii sopivaa sijoittajaryhmää”, toimitusjohtaja **Tomi Yli-Kyyny** sanoo.

”Kun pistää harpin Kemiin ja piirtää säteeltään 200 kilometrin ympyrän, niin siinä on alue, jolta pitäisi saada vuodessa 1,2–1,5 miljoonaa kuutiometriä puuta.”

Kannattavan hankinnan raja yltää pitkälle Ruotsiin. Puun tuonti laivoilla Ajokseen voi varmistaa raaka-aineen saantia.

Suomen ja Ruotsin pohjoisosissa on paljon tiheitä nuoria metsiä, joten harvennuspuuta riittää. Metsiin ja teille tarvitaan monia satoja kuljettajia puuta hankkimaan. Biojalostamolla olisi pitkällä tähtäyksellä iso merkitys pohjoisen sahojen tukin saannille.

Yli-Kyyny heittää palloa valtiovallalle: ”Kemin tehtaan tuotannonkaan lisäys ei vielä riitä nostamaan biovaihtoehdon osuutta liikennepolttoaineissa EU:ssa sovittuun 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.”

Stracel ohitti Rauman

UPM haki EU:n NER300-tukea kahteen biojalostamohankkeeseen, joista toinen oli Raumalla ja toinen Strasbourgissa Ranskassa. EU myönsi 170 miljoonan euron tuen Strasbourgiin.

”Stracel ajoi Rauman edelle, kun Euroopan Investointipankki asetti hankkeet paremmuusjärjestykseen. Laskelmien mukaan siellä julkisen tuen tarve oli pienempi tuotettua uusiutuvaa energiaa kohden”, kertoo UPM Biopolttoaineiden johtaja **Petri Kukkonen**.

Strasbourgiin mahdollisesti rakennettavassa biojalostamossa valmistettaisiin uusiutuvaa dieseliä kiinteästä puusta kuten hakkuutähteistä tai kuorista. Tukipäätös ei takaa hankkeen toteutumista, vaan lopulliseen päätökseen kuluu vähintään vuosi.

”EU:n myöntämän tuen lisäksi investointiin vaikuttavat taloudellinen toimintaympäristö sekä pitkän tähtäimen näkymät puun saatavuudesta ja hinnasta”, selittää Kukkonen.

Suunnitellun tehtaan tuotanto olisi 100 000 tonnia biopolttoainetta vuodessa. Se käyttäisi noin miljoona kuutiota puuta, joka pitäisi kustannussyistä hankkia mahdollisimman läheltä tuotantolaitosta.

Suunnitelman kannattavuuslaskelmia sotkee EU:n soutaminen ja huopaaminen biopolttoaineiden kanssa. EU arvioi parhaillaan uudelleen biopolttoaineisiin liittyviä säännöksiä. EU:ta on alkanut pelottaa, että biopolttoaineita aletaan tuottaa ruuan tuotantoon sopivilla peloilla.

Kukkosen mukaan UPM saa Lappeenrannan biojalostamohankkeesta hyvää kokemusta myös kiinteästä puusta uusiutuvaa dieseliä valmistavaa laitosta ajatellen.

JUHA AALTOILA
JARMO PALOKALLIO

Sähköinen puukauppa alkaa vuodenvaihteessa

Sähköinen puukauppapalvelu Puumarkkinat.fi avautuu vuodenvaihteessa Pirkanmaan, Pohjois-Pirkan ja Päijät-Hämeen metsänhoitoyhdistysten alueella. Verkkopalvelu laajenee koko maan kattavaksi maaliskuun lopussa sitä mukaa, kun uusia metsänhoitoyhdistyksiä koulutetaan palvelun käyttöön.

Sivusto toimii ensi vaiheessa siten, että metsänhoitoyhdistys siirtää puunmyyntisuunnitelman verkkopalveluun metsänomistajan valtuuttamana. Myöhemmin metsänomistaja voi syöttää hakkuukohteitaan palveluun itsekin. Tarjotut kohteet näkyvät palveluun rekisteröityneille puunostajille.

Puunostajat voivat hakea itseään kiinnostavia leimikoita, vertailla niitä keskenään ja tehdä ostotarjouksia. Metsänomistaja voi seurata alueensa hintatietoja ja ottaa vastaan puukauppatarjouksia.

Puunostajat tutustuivat palveluun Tampereella

Metsänomistajaliitto Länsi-Suomi esitteli palvelua tiistaina Tampereella. Paikalla oli 9 eri puunostajan edustajaa, kertoo liiton työntekijä, projektipäällikkö **Markus Peltola**.

MTK ja metsänhoitoyhdistykset tarjoavat palvelun, jota tuottaa ja ylläpitää Silvadata Oy.

”Huhtikuun alusta erittäin merkittävä osa puun tarjonnasta siirtyy verkkoon, mikäli metsänomistajat itse niin haluavat. Sen jälkeen ainakin kaikilla puukaupan osapuolilla pitäisi olla selkeästi tiedossa, mikä on puun tarjontatilanne”, toteaa metsäjohtaja **Juha Hakkarainen** MTK:sta.

Kolmen metsänhoitoyhdistyksen kokeiluvaiheen ajan palvelu on kaikille osapuolille maksuton. Sen jälkeen se saattaa muuttua puunostajille maksulliseksi.

Alustavasti on ehdotettu vuodessa 500 euron perusmaksua ja 50 euroa käyttäjää kohti. Metsänomistajille käyttö säilyy maksuttomana.

MTK toivoo palvelun tuottajaksi jatkossa myös puunostajia, jotta sen kehittämistä todelliseksi puumarkkinapaikaksi voidaan jatkaa.

HENRIK SCHÄFER

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi.*

Ostaja tarvitsee tarkkaa leimikkotietoa

Aluksi on tärkeintä, että palveluun tuodaan leimikoita. Silloin sitä päästään kokeilemaan ja nähdään, kuinka toimivaksi se osoittautuu, sanoo hankintaesimies **Hannu Ala-Kapee** Versowoodista.

Puunostajat toivovat sähköiseltä markkinapaikalta kustannussäästöjä.

Ostajat välttyvät esimerkiksi ylimääräiseltä piirtotyöltä, kun valmis leimikkokartta voidaan siirtää suoraan yhtiön omaan järjestelmään.

Vähemmän maastotyötä

Jos palvelu toimii, joka leimikkoa ei tarvitse katsastaa paikan päällä.

Maastokäyntien vähentäminen edellyttää riittävän tarkkoja tietoja. Leimikosta on oltava selvillä esimerkiksi puutavara- tai hakeautoille sopivien kääntöpaikkojen sijainti, tiedot varastopaikoista, niiden maanomistajista ja käyttöluvista sekä sähkölinjojen sijainti.

Nykyisissä puunmyyntisuunnitelmissa kaikki tieto ei kuitenkaan ole aina valmiina.

”Tähän saakka vain yksittäiset metsäneuvojat huomioivat kaikki seikat”, Ala-Kapee huomauttaa.

Sahayhtiö tarvitsee tietoa myös puun laadusta. Sen selvittämiseksi maastokäynnit ovat toistaiseksi edelleen tarpeen.

”Rehevän maan päätehakkuumännikössä voi olla pelkkää kuitupuuta tarjolla.”

HENRIK SCHÄFER

Energiapuu mittauslakiin

Energiapuu sisällytetään jatkossa mittauslakiin. Hallitus antoi torstaina eduskunnalle esityksen laiksi puutavaran mittauksesta. Maa- ja metsätalousministeri **Jari Koskinen** (kok.) pitää lakiesitystä tärkeänä puukaupan sujuvuuden kannalta.

Laki ei kuitenkaan tee energiapuun mittauksesta luotettavaa, vaan mittausmenetelmien kehittämiseen on jatkossa panostettava, Koskinen sanoo.

Mitattu energiapuu kuljetetaan usein mittauksen jälkeen heti käyttöpaikalle. Mittaus voidaankin tarkistaa yleensä vain mittauksesta kertyvien asiakirjojen perusteella. Laadittavien mittausasiakirjojen sisällöstä ja säilyttämisestä on tämän vuoksi laissa kattavat säännökset.

Uutta on myös mittausmenetelmien ja mittauslaitteiden tarkkuusvaatimuksien määrittely menetelmän, eräkoon ja puutavaralajin mukaan. Markkinoille tuoja vastaisi laitteiden lainmukaisuudesta.

Lakiesitys ottaa tasapuolisesti huomioon metsänomistajan tarpeet luotettavasta puutavaran mittauksesta ja teollisuuden tarpeet rationaalisesta toiminnasta, Koskinen toteaa. Laki tullee voimaan 1.7.2013. **MT**